

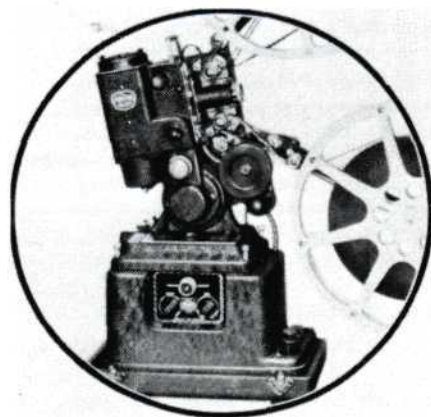
Terugspoelen naar 1938

Opwindende gebeurtenissen uit Het Veerwerk van veertig jaar geleden

Aan vroeger denkend is een mens geneigd onmiddellijk financiële vergelijkingen te trekken. Aangezien niets menselijks ons vreemd is doen wij insgelijks. Smalfilmers die zich, zo'n twee jaar voor de tweede wereldoorlog ons land bij het krijgstoneel betrok, abonneerden op het destijds verschijnende Veerwerk, betaalden de abonnementsprijs van vier guldens per jaar.

'Het Veerwerk' was in 1938 in zijn zevende jaargang, Dick Boer redigeerde het maandblad met veler medewerking en de N.V. Uitgeversmij. Focus in Bloemendaal gaf het uit.

Toevallig kregen wij een compleet gebonden zevende jaargang in handen. Het is niet mogelijk daar alle interessante zaken uit te vermelden, maar een greep uit de inhoud – met wat illustraties – dachten wij is toch de moeite waard om nog eens aan de vergetelheid te ontrukken.

De Ampro-Atlab, een 16 mm geluidsmalfilm-installatie, geschikt voor zalen tot 1000 personen. Luidspreker 15 Watt output, 750 Watt projectielamp. Robuust geconstrueerd en gemakkelijk te bedienen, compleet in 2 koffers voor f 1.050,—.

Kritiek

De redactie was bereid in die dagen commentaar te leveren op toegezonden films. Getuige de volgende oproep: FILMS VOOR KRITIEK! De redactie is de abonnees graag van dienst met uitvoerige, opbouwende kritiek op films. Aanwijzingen omtrent fototechniek en montage worden gaarne gegeven. Men zende de films in bussen en goed verpakt, vergezeld van een ingevulde en gefrankeerde postpakketkaart voor terugzending. En aangaande kopij: ARTIKELEN: Gaarne! Geschreven op één zijde van het papier, tekeningen apart in O.I. inkt op ongelijnd papier.

Zelfdoen ook toen

Abonnee Scheepers roept lezers geestdriftig op om zelf een scherm te maken. Hij heeft een 8 mm Kodak camera met projector en een tafellaken als doek. Vol jaloezie kijkt hij naar een buurman, die voor zo'n vijftig gulden een glasparscherm had gekocht. 'Ik bracht', aldus deze filmer, 'een bezoek aan een papierfirma, waar ik voor de somma van 20 hele centen een mooi vlak kartondik verzilverd papier op de kop tikte met een ruw oppervlak, bijna volkomen gelijk aan de beroemde 'zilvercreens' (maat 48 x 60 cm).

Voor 35 cent kocht ik triplex, waarop ik

De Siemens camera F 11, 16 mm speciaal voor telelizen gebouwd, de zoeker kan worden ingesteld voor lenzen van 2,5 tot 10 cm brandpuntsafstand.

alles met een 'ruime' hoeveelheid behangersstijfjes vastplakte. Eerst werd de achterkant van het papier met een oude nagelborstel ingesmeerd, daarna 't hout en na even indrogen, kreeg 't papier nog een beurt. Tenslotte opbrengen en aandrukken (voorzichtig) met rolstrijker of schone doek (naar de rand toe strijken!). Hardnekkig loslatende hoekpunten werden met een punaise tot rede gebracht en 't geheel werd met isolatieband omrand. Het houten randje werd nu met zwarte lak zwart gemaakt, waardoor 't scherm beter tot zijn recht kwam'.

Uit de afdelingen

Zeer tot ons leedwezen moeten wij thans melding maken dat de afdeling Breda is opgeheven wegens gebrek aan voldoende belangstelling. In Assen nemen de plannen om tot oprichting van een afdeling te geraken, thans vastere vorm aan.

Nog steeds hebben wij niet van alle afdelingen de nieuwe ledenlijsten ontvangen. Dit bezorgt ons en de admini-

2 x Pladjoe in 10 minuten

Voor de oorlog waren ook clubs in onze koloniën bij de Nederlandse Smalfilmiga aangesloten. Zo wordt wel eens een beroep gedaan op de leden goede films voor de afdeling Curaçao ter beschikking te stellen. Tot genoegen kan worden gemeld dat ook aan Sumatra's Oostkust in Pangalan Brandan een nieuwe afdeling is opgericht en in Pladjoe, eveneens in ons eigen Nederlandsch Indië, floreren mede de zaken.

De naam Pladjoe kwamen wij voor het eerst tegen. En wie schetst onze verbazing, toen wij dezer dagen, zeer kort na het lezen van dit woord werden opgebeld door een lid van de Asser filmclub, die terloops zei in het huidige Indonesië al tot de enthousiaste filmers te hebben behoord. Langs de neus weg zeiden we: 'Pladjoe zeker?' En dat was zo. 'Mooie tijd', zei een blij verraste stem aan de andere kant...

stratie van Het Veerwerk een massa last!

Uit een Arnheems verslag: De vertoende films (van de heer Franken, die vele jaren in het Midden-Oosten doorbracht) waren voor plm. 13 jaren op 9½ mm filmband opgenomen en aangezien toentertijd de gehele filmbeweging nog in haar kinderschoenen stond en de nodige kinderziektes doormaakte, zo was hier van toepassing 'Tout savoir, c'est tout pardonner'. Vooral wat de manier van ontwikkelen betrof, dit werd 'verzorgd' door de eigenaar van een lapjeswinkel in Cairo en droeg helaas ook de sporen van watergebrek tijdens het ontwikkelen, nu eenmaal een gewoon verschijnsel in deze woestijnstreken!

Wie zag regenboog?

Het Secretariaat NSL in Zaandam plaatst de volgende oproep: Vermist uit de Kodachrome-film 8 mm 'natuurstemmingen' begin november 1937 te Rotterdam in bruikleen gegeven, een der meest frappante opnamen, nl. een regenboog. Beschrijving: opgenomen tussen Boskoop en Gouda; bijna uitsluitend lucht en land, met hier en daar in de verte een klein boompje en boerderijtje. In dit zwaarbewolkte landschap staat een monumentale regenboog. Wie van de leden van de NSL heeft de film zien draaien?

Electrisch

Uit de nieuwsrubriek: ...wij zochten

De Emel 8 mm smallfilmcamera met revolverkop was het allernieuwste op kinogebied. Men kende de C85 en C82, de laatste was met f 290,— de duurste. De revolverkop had drie lenzen, 5 snelheden waren mogelijk, er waren meter- en beeldteller, terugloop met handaandrijving, beeld voor beeld opnameinrichting met 1 lens Perlynx Hermagis f: 1.9 12.5 mm.

Dr Edgar Sanders heeft voor Gevaert een 16 mm kleurenfilm uitgewerkt. De nieuwe film bestaat uit drie emulsielagen, die door filterlagen van elkaar zijn gescheiden. Het systeem heet 'Truecolor' en alle patenten zijn in het bezit van de firma Gevaert. Zij zal zich met de film uitsluitend zelf bemoeien en misschien voor 35 mm licenties afgeven.

Goed nieuws voor 9.5 mm mensen. (Alleen hier hanteren we in dit overzicht nog even de oude spelling, teneinde te benadrukken hoeveel op ALLE gebieden is veranderd - Red.). De kleurenfilm is eindelijk ook voor jullie gearriveerd. Daar de oppervlakte van het beeld netto even groot is als dat van de 16 mm, zal men van de rasterlijnen geen last hebben.

Als je met 8 mm mensen praat en informeert naar hun verlangens, dan komt meestal het antwoord: een revolverkop met teleens! Vooral nu veel 'ernstige' amateurs zich met de 8 gaan bezighouden, wordt die behoefte gevoeld. In een Amerikaans vaktijdschrift wordt aangekondigd de 8 mm Filmto met revolverkop, uit de beschrijving kan men niet opmaken of de Filmofabrieken deze nieuwigheid zelf lanceren. De man die het zaakje uitgevoerd heeft, is Theo M. Bell, dus je zou zo zeggen: 't heeft wat met Bell & Howell te maken.

Het Ministerio Delle Cultura Popolare in Rome heeft een ministeriële aanwijzing gegeven, waaruit blijkt, dat alle Italiaanse toeristenbureaus in het buitenland op verzoek van de reiziger naar Italië, een verklaring mogen afgeven over de uitvoer van smallfilm. Deze verklaring zegt dat de betreffende toerist van plan is uitsluitend voor zijn privégebruik te filmen en dat in dat geval de door hem meegenomen zwart-witte of kleurenfilms uit Italië mogen worden uitgevoerd. In dat geval zijn de censuurmaatregelen niet nodig.

de veerwerkknop van het toestel, maar vonden die niet omdat de camera electrisch liep... Nu hebben wij het toestel (Eumig) ter nadere controle toegezonden gekregen en moeten zeggen dat de constructie ons uitnemend bevalt. Het is heel plezierig om een scène, die lang duurt, zonder stoppen te kunnen opnemen en we denken dat vooral sportbeoefenaars, tennishoudeers enz. aan deze camera heel wat zullen beleven. Op reis zal men haar ook waarderen, er behoeft nooit een gevalletje voorbij te gaan omdat men per ongeluk het veerwerk niet heeft opgewonden.

Houdbaarheid

Een ijverig filmer in Batavia deelt ons mede, dat de houdbaarheid der kleurenfilms in Indië zeer spoedig afneemt. Dat wil zeggen dat de verschillende kleurlagen verbleken en er blijft soms rood, soms blauw over maar fraai wordt het dan niet.

Uit de tips: wilt u in een oogwenk zien of uw film teruggespoeld is of niet? Gebruik dan voor de aanzetstukken aan het begin van de film de gewone, doorzichtige film, die er ook meestal aangeplakt zit wanneer u de film van de af-

werkinrichting terug krijgt, maar plak aan het einde een stuk zwarte film. Die is heel gemakkelijk te vervaardigen door een stuk positief-film bij daglicht te ontwikkelen. Tevens kunt u in de tijd dat de ondoorzichtige film aan het eind door de projector loopt, de lamp uitschakelen of uw hand er voor houden, waardoor het storende plotseling verschijnen van het felwitte vlak vermeden wordt.

Kinobeurs

Abonnees konden tegen een redelijk tarief aanbiedingen doen per advertentie. In de rubriek Kinobeurs was daartoe gelegenheid. Eén woord kostte 1½ cent, met een minimum van 36 cent kon men tweedehands artikelen te koop vragen en aanbieden. Voor de fotohandel gold het tarief van 10 cent per mm hoogte.

Filmwedstrijden waren er uiteraard ook. St.-Nicolaas was een dankbaar onderwerp en het regeringsjubileum van de koningin leverde 12 ingezonden films op. Bij de uitslag staat 'Leve de Koningin' vermeld. Uit de korte nabetrachting blijkt, dat men geenszins tevreden was over het peil van de inzenden-

dingen. En over de techniek: matig! Wat onze filmers maar *niet kunnen*, of *niet willen leren* is hun camera *stil te houden*.

Raad van jurylid

De bovenstaande constatering deed een jurylid tot het volgend dichtsel komen. Onder het motto: 'Trek het varken aan zijn staart en het loopt vooruit' gaf hij onderstaande raad aan wedstrijdfilmers: 'Beste filmenthousiasten, Ge begaat een grote fout, Als ge uw camera voortdurend stil en onbewogen houdt, Vindt ge die niet naar uw zin, Zwaai dan flink eens met uw toestel, Dan komt er beweging in. Flink maar panoramise-

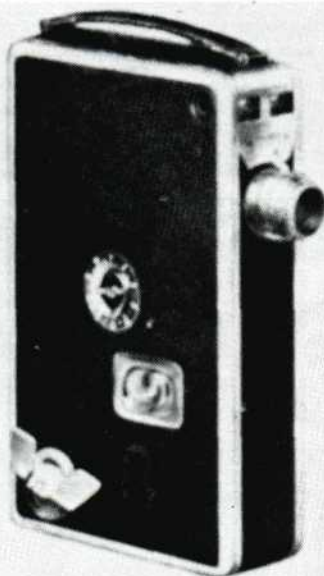

En de goedkoopste 8 mm filmcamera ter wereld mag in deze terugblik niet ontbreken. Klein, sierlijk en gemakkelijk in het gebruik, met prima veerwerk en verwisselbare optiek. Dit was de Univex A-8 met $f : 5.6$ lens voor op twee kwartjes na drie tientjes verkrijgbaar.

ren, Zwaai uw toestel heen en weer, Bij een toren op en neer en Daarna nog eens op en neer. Prachtig zijn de resultaten: Triller-bibber-beverbeeld, Neen, ge moet het vast niet laten, Ook als 't anderen verveelt. Stuurt ge uw film dan in ten wedstrijd, Zet dan op de doos een X. Dat betekent: 'Jury rusten, Sluit uw oog; de film is niks'.

Eerste speelfilm

Dick Laan herinnert er aan, in 'Mijn eerste speelfilms' dat hij in 1916 begon. 'Lezers, kunt u zich die tijd in uw gedachten terugroepen? Misschien zijn er wel onder u, die niet zouden willen geloven, dat er toen nog geen 16 mm film bestond - van 8 mm was toen nog in het geheel geen sprake. Enfin, het geval zat dan zo, de enige filmfabriek hier te lande was de Hollandia filmfabriek aan het Donkere Spaarne te Haarlem en de directeur was de onvermoeide heer Maurits Binger. Daar was het, dat ik voor het eerst kennis maakte met het filmbedrijf.

Odin in Nijmegen adverteerde de Cine Nizo smallfilmcamera 8 S.O. Een billijke 8 mm camera voor hen die hogere eisen stellen. Handig plat model, oersolide veerwerk en prima lichtsterke optiek. Prijs met Nizo vier-lenzige dubbel-anast. $f : 2.5/12.5$ mm f 98,55.

Films huren

Het Filmarchief had ten doel om zowel de afdelingen als de leden in de gelegenheid te stellen hun filmavonden aan te vullen met werk van mede-amateurs en op grond hiervan een wisselwerking in het leven te roepen tussen het zien en maken van films. In het formaat 16 mm

kon niet alleen voor f 0,34 'Kruisende wegen' (op 1 spoel) worden aangevraagd, maar voor f 16,80 eveneens 'Een reis door Zuid-Afrika en andere van den heer Hunningher (op 7 spoelen...'). In het 8 mm genre kon reeds voor f 0,15 naar 'Zeestudies' worden gekeken. Puttend uit eigen jeugdherinneringen schiet ons op dit moment te binnen dat wij voor eenzelfde bedrag een groot deel van de woensdagmiddag in de buurtbioscoop doorbrachten...

Aan het slot

De zevende jaargang besluit met enige wijze zinnen van de redactie: 'Zowel de Nationale Filmwedstrijd 1938 als de wedstrijd 'Regeringsjubileum' lieten in het aantal inzendingen als in het peil der films zien, dat de eerste opgewekte filmstemming verdwenen was. Maar dat wil niet zeggen, dat wij nu maar met lange gezichten bij elkaar moeten gaan zitten en elkaar moeten wijs maken 'dat er niets meer te filmen is'. Onze geest moet in actie komen om vele onderwerpen te bedenken die waard zijn gefilmd te worden. Zolang in Nederland zeeën worden drooggelegd en tot vruchtbare polders herschapen, zolang in Nederland kerken en stadhuisen worden gebouwd, bruggen worden geslagen, feesten worden gevierd en kinderen worden geboren, zolang behoeft geen filmer om onderwerpen verlegen te zijn!'

Jos Vanger

Amateurs maken film van ruim 100.000 gulden

'Bij het doodsbed leert ze haar moeder pas goed kennen, niet omdat de vrouw in staat is met haar te spreken, maar omdat ze de handen van haar moeder nog nooit uitdrukkelijk gezien heeft'. Ziedaar een zinsnede uit het script van een nieuwe film van het amateurproduktieteam '008' te Groningen.

De film (de titel wordt 'Turf') zo lezen we in dagblad Trouw, zal gaan over de sociale emancipatie van de Groningse en Drentse veenkoloniën en met name de rol van de vrouwen daarin. Het amateurteam kreeg onlangs veel belangstelling dankzij het maken van een andere historische film ('Ontbinding') over een gruwelijk stukje homofielenvervolging in het Groningen van de achttiende eeuw. Deze film, die niet alleen in het noorden maar overal in het land en zelfs in Duitsland is vertoond, heeft in totaal zo'n zevenduizend toeschouwers getrokken.

Het amateurteam heeft zich weten te verzekeren van professionele hulp van de afdeling dramaturgie van de VARA. Provincie en stad Groningen gaven voor de eerste film dertigduizend gulden subsidie. De filmmakers proberen ook nu weer subsidie te krijgen van gemeenten in het veenkoloniale gebied.

Er is via het Cultuurcentrum Oosterpoort te Groningen, in samenwerking waarmee ook de eerste film tot stand kwam, een subsidie aangevraagd bij CRM. De kosten van de film worden geschat op ruim f 100.000 daarvan denkt '008' uit eigen middelen f 18.000 te kunnen bekostigen. Het aantal medewerkers dat nodig is schommelt tussen de drie- en vierhonderd. Zij doen dat onbezoldigd, zo mogelijk wordt nog dit jaar begonnen met de opnamen. De opnamen zullen binnen 3 jaar moeten worden voltooid.